

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВАЛЕРІЙ ШЕВЧУК

ПАННА КВІТІВ

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Валерій Шевчук

Панна квітів

«Мультимедийное издательство Стрельбицкого»

Шевчук В.

Панна квітів / В. Шевчук — «Мультимедийное издательство Стрельбицкого», — (ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ)

«Панна квітів» Валерія Шевчука – це збірка казок, для яких характерна філософсько-притчева тональність***. Автор возвеличує традиційні моральні цінності і перемогу добра над злом. Найвідомішими творами автора є «Дім на горі», «Три листки за вікном», «Тіні зникомі», «Набережна 12», «Середохрестя», «Вечір святої осені», «Крик півня на світанку», «Долина джерел», «Тепла осінь», «Двоє на березі» тощо. Валерій Шевчук – український письменник-шістдесятник, майстер історичної, психологічної та химерної прози.

© Шевчук В.

© Мультимедийное издательство
Стрельбицкого

Содержание

ПЕРЕДМОВА	5
ЗОЛОТИЙ СТІЛ	7
ЧОТИРИ СЕСТРИ	12
Кінець ознакомительного фрагмента.	17

Валерій Шевчук

ПАННА КВІТІВ

Казки моїх дочок

ПЕРЕДМОВА

Ця книжка, що лежить перед тобою, читачу, писалася давненько, коли мої дочки були ще малі. Історія складання її цікава, і я хочу її розповісти, щоб і тобі був зрозумілий підзаголовок: «Казки моїх дочок».

Якось підійшла до мене тоді шестирічна дочка Юліана і каже:

– Тату, ось ти письменник, а ми не знаємо який!

– Звісно, не знаєте, – відповів я, – Бо я дорослий письменник, тобто пишу для дорослих.

Виростеш і прочитаєш, мої книги.

– А чому б тобі не написати книги для нас, – сказала й старша моя дочка Мирослава, – А то всі знають, який ти письменник, а ми, твої діти, й не знаємо.

Я задумався: а може, й справді узяти й написати книгу казок, адже ми, дорослі й діти, потайки тягнемось до казки: мріємо – і це казка, сподіваємось – і це також казка. Але щось мене й стримувало.

– Боюся, – сказав своїм дочкам, – Дорослим писати легше, як дітям. Дітям треба писати по-особливому.

– Хочеш, ми тобі допоможемо? – сказала Юліана, – Он у мене в зошиті вже написано кілька казок, але так – по-дитячому. Візьми й перепиши, як це письменники роблять, по-дорослому.

– І я тобі хочу допомагати, – сказала Мирослава.

Юліанин зошит зберігається в мене й досі. Його не

можу перегортати без зворушення. Вона писала великими друкованими літерами, бо інакше не вміла, а ще малювала малюнки. Я уважно перечитав оті плоди дитячої фантазії, передивився малюнки, й мені подумалося: щось тут є. Отак разом вигадувати з дітьми, – може, й справді напишеться книжка?

І ми почали. Разом вигадували героїв (імена придумували дівчатка, і всі мої спроби щось і собі тут докинути відміталися категорично), разом обмірковували, як героям поводитись у тій чи іншій історії.

Поступово в моїй уяві почали вимальовуватися Бігунець та Котило, Панна квітів (до речі, цей персонаж близький до міфологічної Жінки з цвіту) із жовтим тюльпановим полем, Чотири сестри, дивне Місто, де не ростуть квіти, Дівчинка, яка шукала маму. Я захопився, і за літо, бо пишу передусім улітку в маленькій батьківській хаті в Житомирі, на околиці, де річка Кам'янка впадає в річку Тетерів, написав оцю

книгу, яку дівчатка вирішили назвати «Панна квітів» (бо це так урочисто звучить!) і до якої я додав підзаголовок: «Казки моїх дочок». Потім ми читали ті казки: дещо дівчаткам подобалося, а дещо ні, адже я таки справді не дитячий, а дорослий письменник, дечим вони захоплювалися, а дещо критикували. І я подумав: все-таки страшенно важко бути дитячим письменником, значно важче, ніж дорослим... Згодом і дочки мої повиростали, в них інтереси стали інші, та й книжки інакші почали читати, і я про свої казки забув; зрештою, зайнявся іншими справами і, звісна річ, справами дорослими.

І ось тепер, переглядаючи свої рукописи, я перечитав цю книгу. Мені здалося, що все-таки вона могла б бути цікава дітям, саме тим, котрі люблять фантазувати, вигадувати, котрі

бачать перед собою зелений світ не просто так, а населений найдивовижнішими істотами і найнезвичайнішими людьми. Ще тоді, коли писав оці казки, не хотів складати їх надто просто, щоб усе було розжоване і розкладене по однакових, гладко витесаних поличках. Завжди вважав і тепер вважаю: діти мудрі і часом сприймають твори глибше і тонше за дорослих. Вони мудрі, бо перед їхніми очима просторіше лягає широкий світ, вони йдуть у нього з широко розплющеними очима і з відкритими серцями. Отож, може, мені вдасться увійти в ті розкриті серця і зі своїм словом, може, вони послухають дорослого чоловіка, який захотів оповісти ще нерозказані казки, витворені далекого літа, здається, не тільки для своїх дочок, але й для Тебе, мій читачу.

АВТОР

ЗОЛОТИЙ СТІЛ

1

Якось так сталося, що один тато залишився зі своєю донею сам: мама їхня потрапила в лікарню. Вечорами вони разом сумували за мамою, а коли сумуєш, то звісно, що потрібно: розважитися. Пізніше, коли дівчинка втомлювалася, вони обоє з татом помічали, що вікна їхні напрочуд чорні, що в хаті повітря стає густе і від нього починають важчати повіки. І щось солодке-солодке входить у груди, аж хочеться звестися навшпиньки, витягти вгору руки і, позіхаючи, рости й рости, скільки можна за один вечір.

– Розкажи мені казку, – попросила сонно дівчинка після того, як кілька разів вона отак потяглася, – бо щось той дядько Сон бариться.

Тато присунув стільця до ліжка.

– Розкажу тобі про стола, повного ласощів, – сказав він.

2

– Жив-був на світі хлопчик. Звали його... хто його й знає, як його звали.

– Хай його звать, як і тебе, – сказала дівчинка.

– Добре, хай його так і звать. Так от, був це такий собі звичайний хлопчик. Але не по-звичайному любив він поласувати...

То був інший час, як тепер. Тоді про ласощі діти тільки й мріяли. Якось він ліг спати й подумав:

«От якби мені приснився Золотий Стіл. На ньому повно ласощів, і то таких, про які тільки в книжках пишуть».

Лежить він, і йому здається, що крізь темне вікно безшумно вплив до нього темно-синій, майже невидимий птах. Хтозна і як, але опинився він на спині в того птаха і полетів. А потім десь і птах подівся, а він уже й сам стрибає з гори на гору. Стане на верхівці, а тоді як стрибне! За мить уже й на іншій горі опиняється. Отак він і йшов, отой хлопчик. Розженеться, розженеться і ф-ю-ю-їть! – полетів! А тоді знову: ф-ю-ю-їть! І знову – на іншій горі. Літав отак кілометровими кроками, а з неба дивився на нього Місяць. Коло нього сиділа Зіронька і дивилася й собі.

– Гей, Місяцю, – гукнув їм хлопець, – і ти, Зіронько, скажіть мені, чи туди я йду?

– Туди, – всміхнулася Зіронька, – тільки не поспішай так, бо перескочиш через поле.

– Поле? – перепитав хлопчик, – Яке ж це поле?

– Поле із Золотим Столом.

І тільки вона це сказала, як він і справді побачив Поле. Воно світилося під місячним промінням, наче срібне. Дивне саяво огортало його, а якраз посередині стояв Золотий Стіл. Коло нього спинилася прегарна дівчинка в білому платтячку. Вона теж була срібна і світилася.

«Оце так диво, – подумав хлопчик, – оце так красуня!»

– Хто ти, красуне? – спитав він, – Я тебе ніколи не зустрічав...

– Ну як же? – засміялася дівчинка, – Ану зирни на небо!

Хлопчик зирнув на небо – і справді: світився Місяць, всміхався Місяць, а коло нього, гей, ви, певне, здогадалися, коло нього таки не було Зірочки.

– Це ти спустилася до мене? – захоплено спитав хлопчик, – Це ти принесла той Стіл? Дівчинка засміялася знову. Вона сміялася так, начебто дзвонили золоті дзвінки.

– Я завжди приходжу до вас, дітей, котрі люблять ласощі й не мають їх, – сказала вона, – От я й прийшла до тебе. Іди сюди. Тільки не дуже підстрибуй, а то перелетиш Поле і ніколи не покуштуєш моїх ласощів.

Але хлопчик хотів покуштувати тих ласощів. Він закусив губу, стис кулачки і, ледве-ледве перебираючи ногами, навшпиньки рушив до Зірочки. Він ішов, і Поле світилося. Ішов – і дівчинка всміхалася. І хлопчик був щасливий від того світла і від тієї усмішки. Перед ним лежало чисте, залите сяйвом Поле, а на ньому повний дивовижних ласощів Золотий Стіл.

3

Дівчинка слухала казку дуже уважно. Вона аж рота розтулила.

– Тату, а цеє... – мовила вона, – Ну, я хочу сказати, ти попробував тих ласощів?

Тоді тато розсміявся. Дочка не зовсім зрозуміла, чому він сміється, але їй і не треба було, адже казку розповідалося перед сном, а повітря в хаті вже було таке густе, що й дихати хотілося рівніше й повільніше. А окрім того розчинилися двері і в них ніхто не ввійшов. Але вона знала вже, хто ввійшов: то мав обов'язково бути дядько Сон. А коли так, то й вона могла спокійненько заплющити очі і, як той хлопчик, що потім став її татом, рушити на Поле. І вона заплющилася, і позіхнула, і дозволила дядькові Сну підтикнути під неї ковдру, а тоді взяла й рушила. Але вона не летіла. Йшла і смоктала пальця. Бо дуже й дуже думала. Ото дивне Поле! Ото дивна дівчинка! Хіба так буває? В казках, може, й буває а насправді як? Та й які такі небачені ласощі могли бути на тому Золотому Столі? Торт? Пфе, що таке торт? Вона, де речі, вчора їла торта – його може й тато чи мама купити Або цукерки, пфе, для чого йти так далеко за якимись цу-керками? В магазині їх скільки хочеш. От би, гм... от би... зустрітися там з Вовком. Бр-р-р, як страшно і як хочеться зустрітися з Вовком.

Вона йшла, було вже поночі, і Зірка сиділа коло місяця А деь у темряві тихо йшов Вовк, і в нього були не зуби, а шоколадки. І дівчинка дуже захотіла з ним зустрітися...

4

Але ми забігли трохи наперед. Бо ніхто не знає, що от; казку про Золотий Стіл Вовк підслухав, сидючи під вікном у дівчинки. Був він тоді голодний, той чудний шоколадним Вовк, і блукав по вулицях разом із дядьком Сном. Дядько мав багато роботи: скільки воно є тих дітей, і кожному заснути треба. Вовк був йому в той день Компаньйоном, б йому теж було цікаво поблукати по сонних міських вулицях. От вони й спинилися з дядьком Сном, щоб послухати казку. Дядько Сон залишив його сторожити, коли буде кінець, а сам махнув до сусідських дітей. Він у той вечір так швидко затуляв дітям очі, що їхні мами аж почудувалися: ніколи так хутко їхні діти не засинали. А була том причина проста: поспішав дядько Сон до нашої дівчини Адже та дівчинка цілий вечір сумувала разом із татом, і тому їй треба було віддати уваги більше.

Вовк же слухав, слухав казку й заслухався. Та оповідь схвилювала його, і він аж угору зирнув: світить Місяць, а коло нього – гарна ошатна Зірочка. '

– Слухай, Зірочко, – спитав він, – а те Поле й справді є?

Але Зірочка не відповідала, і Вовк вирішив: відшукає те Поле сам, адже все одно треба йому цілу ніч блукати.

Однак для Вовка ласощі зовсім не те, що для дітей, хай би й був той Вовк шоколадний. От йому й уявилося, що на столі тому – зайці і вівці, і там нетерпляче чекають його, щоб він їх... з'їв.

5

Дівчинка вже виходила з будинку. Йшла вулицями, а вони були аж зовсім порожні. Йшла по білій, пухнастій від куряви дорозі, і її біла сорочечка світилася. Сяяв у небі Місяць, стояла коло нього Зірочка, і дівчинка повертала до них вряди-годи голівку. Йшла таки на Поле, однак зовсім не за ласощами, бо хто блукав би ночами за ласощами, коли їх можуть купити мама й тато, дівчинка йшла побачити таки Вовка!

А Вовк ішов тією ж дорогою, навіть поруч з дівчинкою, тільки вони не бачили одне одного. А не бачили тому, що Зірочка, ота мала місячна чарівниця, що висіла в небі, навіть гадки не мала спуститись у діл. А справжня казка починається саме тоді, коли Зірочка опускається.

Вони, здається, довго йшли, Вовк і та дівчинка, шепотіли кожен своє, бо всі діти, коли граються самі або ж коли їм сумно, шепочуться самі з собою.

Отож Вовк сказав:

– Там стільки зайців, овечок, а я так хочу, гр-р-р, поласувати. Я, може, їх і не чіпатиму, я, може, сяду собі та й дивитимуся, бо для шоколадного вовка задоволення вже дивитися на таке добро. Тоді йому здається, що він – справжній вовк, а який шоколадний вовк не хоче стати справжнім?

Дівчинка ж ішла й шепотіла:

– Зрештою, воно непогано було б, якби на тому Золотому Столі були й ласощі. Бо хоч тато й мама часто приносять їх додому, але там можуть бути не такі ласощі. Там можуть бути цукерки-принци і тістечка-принцеси. Можуть бути торти-зайці і шоколадні вовки.

Вона аж здригнулася від задоволення.

– Я хочу побачити тих вовків, – сказала вона, позираючи в небо, – бо вони такі страшні і так гарно сняться!

Отак вони й розмовляли і йшли, йшли, йшли, їм аж ноги потомилися. Тоді дівчинка спробувала підстрибнути, як колись малим підстрибував її тато. І справді, вона полетіла. Летіла, і їй було тепло на серці, було страшно й весело, а там, угорі, ворухнулася, здається, Зірочка.

– Зійди, маленька, – прошепотіла дівчинка, – я так тебе чекаю!

Вона перелітала з гори на гору, Вовк теж летів з гори на гору, але й тепер вони не помічали одне одного, адже казка тільки розпочинається.

Дівчинка ступила на росяну траву й зупинилася. Очі в неї широко й здивовано розширилися, кулачки стислися, вона аж навшпиньки звелася: перед нею раптом засяяло й замиготіло барвами Поле. Було воно велике й широке, густо засипане квітами, які в місячному світлі переливалися і, здається, бриніли. Подзвонювало золоте колосся і цвіли в ньому волошки з дорогоцінного каміння, а на узбіччях та галявинках – безліч-безліч квітів! Раптом зарухалися ті квіти і похиляли голівки. Знову зринула м'яка, колислива музика, і в такт тій музиці хитнулися квіти, м'яко й легенько повели танок. Від того все заспівало, бо з'явилося там безліч пташок, зелених та білих, які вилаштувалися, як співаки на концертах, а патлата Чапля вимахувала диригентською паличкою. Поле йшла дівчина, весела й чарівна, і, побачивши її, Вовк з дівчинкою завмерли. Над головою аж затрусився, начебто сміявся, великий повний Місяць, а Зірочка стала така красива, що дівчинка й слова вимовити б не зуміла.

Посеред Поля стояв Золотий Стіл. Вовк дивився на той Стіл і думав, що там його телята й овечки, а дівчинка злякалася: а що, як справді те, що вона надумала, здійсниться? Що, як

справді сидить десь там, у темені, страшний-пре-страшний Вовк, а вона не зможе від нього втекти? Що тоді буде, як Вовк з'їсть її і вона, може, помре, га? І що вона потім скаже татові? Та й мамі не можна хвилюватися, адже даремно забрали її в лікарню. Дівчинка таки злякалася й позадкувала, навіть хотіла дременути звідси геть. Вдома вона розкаже татові, а потім і подружкам, що таки бачила цей Золотий Стіл та ласощі, – можна буде й вигадати, що бачила вона й Вовка: хто там перевірить, чи правду вона казала?

6

Тим часом Вовк підходив до Золотого Столу. Сів за декілька кроків від нього і замиловано дивився. Бо на столі таки було все, чого він бажав: зайці, овечки, гуси й телята. Стояла там навіть корова, і сльози покотилися з вовчих очей: така чудова була та корова! Отож сидів він та плакав, і, здається, були то шоколадні сльози.

Тоді до нього підійшла Зірочка.

– Ну, чого ти плачеш, дурненький? – сказала вона, глядячи його, як цуценя, – Маєш усе, що хотів.

– Я й плачу від того, – сказав Вовк, – що маю все, що хотів.

А дівчинка з другого боку Золотого Столу так боялася, так боялася, що навіть... перестала боятися. Еге ж, ви такого не знаєте, бо коли дуже боїшся, стає так цікаво, що візьми не підійди до того Золотого Столу! І вона повільненько, обережненько чап-чалап, чап-чалап, – усе ближче й ближче до Столу. Думає: хоч цукеркою пригощусь, а то відчора не їла, мама завжди каже, що досить уже тих цукерок, а то зіпсує зуби... Ну, а Вовк, хай він її трохи і з'їсть, потім прийдуть мисливці і звільнять її, як Червону Шапочку, еге ж. Окрім того, вона не хоче казати неправду татові й подружкам, начебто бачила того Вовка, адже його їй і справді дуже хочеться побачити.

Вона стала по той бік Золотого Столу так, що Вовк її, а вона Вовка не бачили, і задивилася. Але на Столі тому, гм, гм... на Столі тому не було ні-чо-го! Так, зовсім голий був стіл! Дівчинка здивовано роззирнулася. Неправду казав їй тато, нічого-таки на тому Столі нема...

7

До неї повільно підходила Зірочка.

– Мені казав тато, – мовила дівчинка, – що на тому столі мають бути цукерки...

– Пхе, – сказала Зірочка, – ну що тобі цукерки, їх і тато може купити.

– А торт, – з відчаєм сказала дівчинка, – торт має бути!

– Пхе, – сказала Зірочка, – хіба треба казки, щоб з'явився торт? Хіба учора ти його не їла? Що таке торт, коли його й мама може купити!

Тоді на очі дівчинці вибилися сльози.

– А Вовк? – прошепотіла вона, – Вовка не купить ні мама, ні тато...

І вона побачила Вовка. Той сидів на траві, дивився на Золотий Стіл і плакав.

– Чого він плаче, Зірочко? – спитала дівчинка. Зірочка засміялася і погладила її по голові.

– Бо він такий дурненький, як і ти, дівчинко. Хоче бути справжнім вовком, а не знає як!

Тоді засвітилися радісно очі в дівчинки і вона аж у долоні сплеснула.

– Я знаю, що треба зробити, – сказала вона, – Хай він мене з'їдає!

Тоді Вовк зірвався на ноги. Вишкірив зуби і почав задкувати від дівчинки.

– Слухай, – закричала вона розпачливо, – не тікай від мене! Коли ти втечеш, не вийде казки!

Але Вовк таки тікав. Тоді дівчинка побігла слідом, гублячи по дорозі сльози і щосили гукаючи:

– Не тікай від мене, Вовчику-братчику! Я тебе хочу злякатися, я хочу, щоб ти став моєю казкою!

Але Вовк утік. Зупинилася вражено дівчинка, а Зіронька сміялася-заливалася, а ще більше сміявся, аж підстрибував серед неба повний, товстий і добродушний Місяць.

– Чому воно так? – спитала дівчинка, – Чому на столі не було ані цукерки?

– Бо ти не для цього сюди йшла, – сказала Зірочка.

– Чому ж тоді втік і Вовк?

– Тому що це не той Вовк, що тобі потрібен. Цей прийшов для своєї казки. Адже сюди приходять ті, котрі дуже-дуже хочуть казки, аж так, що й жити не можуть без неї. Для того й існують Поле і Золотий Стіл.

– Ти несправедлива, – сказала дівчинка, – Бо я таки хотіла казки. Я прийшла сюди, щоб побачити Вовка. Тільки не такого, як у зоопарку, там вони звичайні й нечупарні, як собаки. Я хотіла б побачити Вовка дивовижного!..

Тоді всміхнулася Зіронька й махнула рукою. І все навколо загарчало: загарчали Місяць і дерева, квіти і колоски. Загарчало й на Золотому Столі, і дівчинка раптом побачила на ньому того Вовка, якого хотіла побачити. Був він великий, аж до неба, і хутро на ньому світилося зеленувато-червонястим саявом. Він знову гаркнув і пішов до неї, вискалюючи великі, жахливі зубиська.

І дівчинка не на жарт перелякалася. Вона вдарила в ноги, серце в неї перелякано задвигтіло, і помчала вона геть із того Поля і від того Золотого Стола. За нею гнався Вовк, вона ж летіла з гори на гору, мчала, перестрибувала яри й долини, вона бігла, неслася, бо вже не хотіла, щоб той Вовк і трошки її з'їв, уже хотіла до мами й тата. А в грудях у неї жила радість, бо, здається, вперше в житті вона була по-справжньому щаслива, а окрім того... окрім того, вона трошки знала, що це зовсім не казка була, а сон.

ЧОТИРИ СЕСТРИ

Розділ 1

Колись давно, давніше й бути не може, жили на землі чотири дівчинки. Були вони однакового зросту і всі чотири красуні, тільки одна мала волосся біле, друга – зелене, третя – синє, а четверта – таки золоте. Були вони дружні нівроку, бо любили одна одну. Коли ж приходила черга котрійсь царювати, сідали вони на трон, дві інші спали, а та, котрій приходила черга змінювати сестру, чепурила себе, як тільки могла. Розчісувала волосся, приміряла сукні, обдивлялася черевички, чи немає часом дірки та й чи підошва не відстає, вглядалася в дзеркало, і тільки по тому підходила до Сестри-королеви, віталася чемненько і мило проказувала:

– Доброго дня, люба моя сестро, от я й прийшла!

Тоді сходила із золотого трону Сестра-цариця, цілувала наступницю і казала привітно:

– Я вже тебе зачекалася, сестро. Сідай, поцарюй, бо твоя пора!

Отак вони й жили у злагоді, любили одна одну й шанувалися. І тривало так, люди кажуть, мільйон років. Коли ж минув той мільйон, сталася дивна подія. Царювала тоді сестра Зима – дівчина із білим волоссям. Сиділа вона, сиділа на троні, і раптом щось покликало її встати і пройтися по стежці, яка починалася біля трону, а закінчувалася біля Блакитного палацу, в якому сестри жили.

Саме в той момент де не взявся Чорний Вітер, зареготав, засвистів і випустив з руки Чорного Птаха. Той Птах злетів у темне, покрите хмарами небо і раптом упав долі. І впав при тому так нещасливо, що втрапив якраз на Білокосу і вдарив їй в обличчя чорними крильми. Затурбувалася Зима, схвилювалася, сіла на трон, бо їй раптом здалося, що приключилося щось із її гарним обличчям, вийняла люстерко, щоб зирнути на себе, але Чорний Птах знову кинувся на неї, вибив люстерко – і воно розлетілося на тисячі скалок. Тоді молоде, гарне обличчя Білокосой потемніло від думок, які закрутилися, завертілися – впала тоді на землю снігова буря. Шалено металися вихори, а хлопці Холодні Вітри поприкладали до рота крижані труби й подули в них так завзято, що здивувалася сестра Весна, котра в цей час чепурилась у Блакитному палаці. Вона визирнула в крижану шибочку, але не побачила нічого: тільки щось біле й розвихрене, якусь крутію велику й віхолу. А це сталося з тієї причини, що темні думки прийшли в голову Білокосій сестрі, а може, нашептав їх Зимі Чорний Птах, який, тікаючи од бурі, потрапив не куди-небудь, а на плече Білокосій.

– Гей, тривожно мені, – прошепотіла Зима, – Дивний смуток у мені поселився, і не знаю я, що воно таке...

– Твій смуток має причину, – каркнув їй у вухо Чорний Птах, – Сестри хочуть тебе зі світу звести.

– Не кажи нічого про моїх любих сестер, – сказала Білокоса, – Не можуть вони замислити супроти мене зла.

– А вони його замислюють, замислюють, – каркнув Птах, – Вони вважають, що вони гарні, а ти гірша за них.

– А як воно насправді? – тихо спитала Зима.

– Ти краща за них, – каркнув Птах, – Вони заздрять тобі і хочуть тебе прогнати.

Задумалася Білокоса, а завжди, коли вона думала, морози тріщали великі. Хлопці Холодні Вітри у труби грали, і все ціпеніло навколо й крижаніло, хоч уже час надходив передвесінній.

– Під кінець нашого правління, – сказала нарешті Птаху Зима, – ми всі трохи тратимо красу – такий у нас закон. Тоді Сестра-правителька йде у Блакитний палац, засинає, і краса її повертається. Оце наш другий закон. По тому ми знову стаємо юними і гарними – і це вже наш третій закон.

– І неправильний закон, – прошепотів улесливо на вухо Зимі Чорний Птах, – Дуже дурний той закон: і перший, і другий, і третій. От що пораджу тобі я, друг твій сердечний, з любові до тебе, а не до твоїх сестер. Красивий той, хто сильний у світі, а сильний той, хто має владу. Прожени сестер і побачиш, що станеться.

– Що ж станеться, друже мій сердечний? – спитала Зима.

– А станеться те, що ти найкрасивіша зробишся. Забереш у сестер їхню красу і в чотири рази красивіша станеш.

– В чотири рази красивіша? – спитала Білокоса.

– Еге ж, – відповів Чорний Птах, – Станеш така, що я тебе навіки полюблю.

Розділ 2

А в цей час Зеленокоса сестра готувалася вже вийти з Блакитного палацу. Вона відчинила двері, але не подув, як завжди, Теплий Вітерець, що його посилала назустріч їй Білокоса сестра. Здивувалася Зеленокоса, озирнулася навкруги: сніг, крига навколо і грають у труби хлопці Холодні Вітри. Ні, не помилилася вона, пора вже їй надійшла, але чому це так зимно надворі, чому так непривітно й сіро? Зеленокоса побігла чимдуж до трону, мерзнучи й хукаючи у пальці, і, хоч була вона гарна й зелена, не зустріла її прихильно Білокоса. Не всміхнулася, як звикла до того Весна, не привітала її лагідним словом, а сиділа похмура й насуплена, на плечі в неї чорніло гніздо, і визирав звідтіля чорний-пречорний Птах. Захотілося Зеленокосій повернутися назад до Блакитного палацу: може, вона помилилася, може, й справді не пора ще їй?

Але ні, серце сказало: таки пора. Окрім того, дуже близько підійшла до Білокосої, якось негарно її ображати. Отож Зеленокоса вклонилася чемненько й проказала:

– Доброго дня, люба моя сестро, от я й прийшла!

Але не зійшла із трону Сестра-королева, не поцілувала наступницю і не відказала, як у них водилося:

– Я вже тебе зачекалася, сестро. Сідай, поцарюй, бо твоя пора.

Зовсім нічого такого не вчинила Білокоса, а тільки насупилася грізно. Чорна ж Пташка, котра звилася гніздо на її плечі, каркнула щось незрозуміле.

Тоді зовсім схвилювалася Весна.

– Чи ж ти забула, сестро? – спитала, – Вже кінець лютого, треба тобі, сестро, іти з цієї країни...

– Ну от, моя правда, – каркнув Птах, – Вона тебе проганя...

Тоді розсердилася Білокоса і як махне рукавами, як завіє! Знову приклали труби до вуст хлопці Холодні Вітри і заграли-заголосили.

– Чи ж не бачиш, сестро, що не пора іще тобі! – грізно сказала Зима, – Прийде час, пушу тебе на трон, а тепер забирайся, коли не хочеш у шматок криги перетворитися...

– Забирайся, забирайся! – каркнув Птах, ще й крилами радісно замахав...

Злякалася Зеленокоса (ніввіки ж такого не бувало!) і чимдуж поспішила назад до Блакитного палацу, подумавши мимохідь: «А що, коли я помилилася? А що, коли й справді не моя ще пора?»

Вона зайшла до палацу, і їй стало холодно й незатишно. Побігла до Голубої зали, де спала Синьокоса сестра, і мовила жалібно:

– Сестро, гей, сестро! Чи можеш ти прокинутися і поговорити зі мною?
Але не могла ще прокинутися Синьокоса. Тоді побігла Весна до Золотої зали, де спала Золотокоса.

– Сестро, гей, сестро! А може, ти прокинешся?

Але й Золотокоса не змогла прокинутися.

Тоді пішла Весна в свою Зелену залу, сіла на зеленого стільця, поклати щоку на долоню й замислилася.

Коли ж отямилася, то вже й березень майже закінчився.

– А може, я ще сплю, а може, я ще не зовсім гарна? —

подумала Зеленокоса і поставила проти себе люстерко.

Чарівне лице вона побачила. Над головою пишні зелені коси у вінок склалися, чоло було біле і чисте, очі – величезні, і в них мінилося-променилося зелене сяйво, носик тоненький і прямий, а уста повні й червоні. І цвіло на кожній щоці по яскравому серпику, начебто місяці зійшли з одного й другого боку. Побачивши себе таку, рішуче встала Зеленокоса і знову пішла до трону, де сиділа Зима.

Але й цього разу Білокоса зустріла її грізно й насуплено, а ще грізніше й насупленіше зустрів її Чорний Птах, котрий звив на плечі у Зимі чорне гніздо.

– Не підпускай її до себе! – сказав Чорний Птах з

гнізда, – Жени її геть і царюй у білому світі сама. Запам'ятай: краса – це сила!

По тій мові засміявся голосно і замахав погрозово крильми.

Зеленокоса вдруجه схилилась у поклоні, навіть рукою землі торкнулася – проросла відразу у тому місці квітка.

– Доброго дня, люба сестро, – не так сказала, як проспівала вона, – Глянь на мене, це я прийшла, твоя наступниця!

– Прийшла, то й підеш! – грубо відповіла Зима, – У квітні прийдеш, під кінець місяця.

– Але мені мало часу залишиться, – сказала несміливо Весна.

– Переживеш! – так само грубо відказала Зима.

Подивилася на неї Зеленокоса й побачила, що спересердя в Білокосої кілька зморшок з'явилося на рівному чолі. І очі її не світилися м'яко й ніжно, як завжди.

– Хіба не втомилася ти, сестро? – спитала тихо Весна, – Хіба не вабить тебе прийти у Білу залу й заснути, щоб краси й молодечого духу набратися?

– Не набридай мені! – сказала пихато Зима, – Хіба не бачиш: царюю я!

Здалося Весні, що то не сестра сказала ті грубі й непоштиві слова, а каркнув їх Чорний Птах, котрий оселився в її серці. Тому пожаліла Весна Білокосу, повернулася й пішла додому, гублячи по дорозі зелені сльози. І проростали з тих сліз квіти-трави, але відразу ж вмирали, адже дули в Зеленокосої за спиною у крижані труби хлопці Холодні Вітри і сміявся, каркав, давився сміхом Чорний Птах, котрий звив гніздо на плечі в Білокосої.

Вбігла Весна в Голубу залу, присіла біля сонної сестри з синім волоссям і заплакала гірко.

– Сестро моя, сестронько! – сказала вона, – Спиш і не

бачиш, яка біда причинилася. Встань, порадьмося, що ж робити.

Але не прокинулася Синьокоса, бо не пора їй була. Тому не заходила Весна й до Золотокосої, а повернулася до себе, сіла на зеленому ослінци і підперла щоку долонею.

Незабаром і сестра Синьокоса прокинулася. Витягла люстерко й побачила: заспана ще й непрочумана. Тоді взяла гребінку й почала неквапно розчісуватися.

А сестра Зеленокоса втретє кланялася Зимі:

– Добрий день, люба моя сестро. Може, хоч тепер пустиш мене на трон?

Але Білокоса вже не дві зморшки мала, а десять і таки не захотіла розхмурити чола.

– Іди геть! – сказала Зима, – Наприкінці травня прийдеш!

Похитала сумно головою Весна, і зелені сльози покотилися їй на щоки.

– На лихе діло йдеш, сестро! В кінці травня вже Літо має прийти.

– Хай приходить, – байдуже відказала Зима, а може, Птах оце повів, – Прийде і піде!

Тоді впала Зеленокоса на коліна й обійняла сестрі ноги.

– Сестро, – заридала вона, – Дивися, зело не розпустилося і земля гола стоїть! Прожени Чорного Птаха, не руйнуй світу і себе!

– Я царювати знамірилася! – каркнула голосом Птаха Зима, – Відступися мені з очей!..

Озирнула себе Весна і побачила, що її зелені черевички старими човганцями стали, що її пишна зелена сукня в ганчір'я починала перетворюватися, а такою чи ж можна називатися царицею світу? Заридала Зеленокоса і рушила назад, до Блакитного палацу, де вже співала й чепурилася гарна-прегарна сестра їхня Синьокоса.

Розділ 3

– Чому ти повернулася в Палац? – спитало Літо в Зеленокосої, – Чому не сидиш на троні і не правиш світом?

– Не пускає сестра, – безпомічно розвела руками Весна, – Щось таке лихе з нею причинилося.

– Дивні речі кажеш, – мовило Літо, – Хіба можу я взяти царство з рук Білокосої, а не з твоїх?

– Не знаю, – прошепотіла Зеленокоса, – Уже зів'ядає моя сила, вже я немощию й хилюся, а повіки важкі мені поробилися. Одежа моя зносилася, а тільки одну сукню й одні черевички можу я в році мати. В сестри ж нашої скам'яніло серце, і не бачить вона та й знати не хоче моєї печалі...

– Ходімо зі мною, сестро, – сказала Синьокоса, – Буду просити в сестри, щоб звільнила тобі місце. Посидиш хоч тиждень на троні, і я зміню тебе, бо моя вже пора.

На те вклонилася чемненько Зеленокоса.

– Хай буде так, як ти сказала, – мовила любо, – Хай живе світ і ми в ньому! Царюй, моя сестро!

І вони пішли по білій стежці, попереду Літо ступало в яскравих шатах, і там, де проходило воно, зацвітала земля.

Синьоока ще здалеку побачила трон і насуплену Зиму на ньому, побачила хлопців Холодних Вітрів, котрі і на її прихід задули в крижані труби. Здригнулася вона мимовільно.

– Гей ви! – прохрипіла Зима, – Чого прийшли? Чи ж не знаєте закону, що тільки одна з вас може мене змінювати? Що задумали супроти мене, лихоемиці?

– Лихо задумали, лихо задумали! – прокричав Чорний Птах.

Подивилися сестри на ту із Чорним Птахом на плечі і згукнули здивовано: ледве її впізнали. Коси Зими були білі й раніше, але тепер їх сивина уже побила, а обличчя потьмяніло.

– Чого мовчите? – каркнула голосом Чорного Птаха Зима, – Це я у вас запитала, цариця світова, ото ж і відповісти мусите негайно!

– Доброго дня, люба сестро! Вже пора й мені панувати.

– Який тепер місяць? – запитала Зима.

– Кінець травня, сестро!

– Хай та Зелена йде спати, а ти приходить наприкінці червня.

Тоді виступила з-за спини Літа Весна й промовила сміливо:

– Але ж, сестро, озирнися навколо. Всю землю снігом та кригою покрито, і не росте на ній ані росточок.

– А мені що? – спитала Зима.

– А те, що землю і все живе зневажаєш. Ти нас, сестро, нівечиш...

– Немає мені до того діла, – сказала Зима, – Я царюю, а більше що треба знати?

– Ти й себе нівечиш, сестро! – крикнула розпачливо Зеленокоса і, вихопивши дзеркальце, раптом простягла його Білокосій, – На, глянь, що з тобою зробилося!

Але в цей момент зірвався з плеча Білокосії Чорний Птах і впав на ту простягнуту з люстерком руку, вихопив блискуче скло і брязнув ним об лід. І розлетілося дзеркальце на тисячу скалок, а може, це тисячею сліз заплакала Зеленокоса; повернулася вона і поплелася до Блакитного палацу. Поступово спадала з краси, гасли очі її величезні й зелені і блідло лице. Тоді махнули довгими руками Сні й почали літати довкола, майнули білими сувоями, і потяглися за Зеленокосою аж до її Зеленої зали.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.